OPONENTSKÝ POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

EDITY BENÍŠKOVÉ

„PODIVNÝMI ZBRANĚMI BOJUJÍCÍ POLEMIK“ (A. SKOUMAL)

Na několika místech své práce se Edita Benišková odvolává na zevrubné skoumalovské výzkumy z poslední doby (zejm. organizační a badatelská činnost D. Blümlové) a hledá mezi nimi prostor pro svá zkoumání. Je to projev sympatické až přehnané skromnosti: v obecné rovině nelze v zásadě vyčerpat žádné téma, v případě Skoumalově je každý jiný hlas než oddaně vykladačský navíc vítán.

Soudím, že právě taková je práce E. Beníškové. Ve vzácně vyrovnané, kromě několika emocionálně zabarvených míst distancované stylové perspektivě pojednává o Skoumalově původní autorské kritické a esejistické tvorbě. Je založena na důkladných bibliografických rešerších (strukturovaný soupis podává na s. 59–72) a ve výkladu postupuje chronologicky dle Skoumalova redakčního nebo spolupracovnického angažmá od dvacátých let po léta sedmdesátá. Podrobněji se zastavuje u sporů kolem Schulzova románu Kámen a bolest a u poválečných Skoumalových editorialů pro časopis Vyšehrad. Diplomantka umí charakterizovat autorovo zakotvení ve filologii, stejně jako kompozici a stylovou zvrstvenost Skoumalových textů (např. s. 21, 39, 48–50). Její práce je odvedena, pokud jsem četl pozorně, bez věcných a formálních chyb a nad jejím výkladem se vnucují otázky, které nesměřují k vlastnímu vypracování textu, ale vracejí se zpět ke Skoumalovi:

„Kritiku anglofilství“, jak o ní píše autorka na s. 36–37, by myslím bylo možné vykládat i jinak, než jako „Hassliebe“, totiž naopak jako projev dokonalého znalectví kontextu a anglické kultury a jako idiosynkrasii vůči nekriticky či sentimentálně recipující veřejnosti, i kdyby jí měli být kolegové z oboru.

S touto diplomantčinou interpretací se vážou množící se zmínky o Skoumalových osobně motivovaných literárněkritických soudech. Příklad s kritikou B. Chudoby (s. 54) a následně představený dřívější Skoumalův střet s B. Fučíkem a J. Franzem je výmluvný, ale ráznost kritikova soudu jen osobní předpojatostí uspokojivě nevysvětlíme. Skoumalova osobnost, jak ukazují publikované texty, byla kromě značné vzdělanosti nesena něčím, co by bylo lze nazvat sebevědomím výlučnosti nebo výsadou zasvěcenectví. Ať už je to pro čtenáře více nebo možná méně sympatický rys, i ze zvolených ukázek nebo parafrázovaných příkladů je zjevné, že nešlo o marnou, navždy nedosažitelnou projekci, nýbrž o polohu, jež byla v integrálním souladu s kritikovou stylistikou.

Mezi její konstanty patřil i ohled, že se vždycky nemusí říkat všechno. Proto bych byl také opatrnější ve formulaci ze závěru práce, kdy autorka píše, že Skoumal nechává ve svých textech čtenáře v půli cesty pro svou „neschopnost sloučit lapidární postřehy v obecnější závěr“ (s. 56). Chápu, co tu diplomantka chtěla říct, a dokonce bych s ní i souhlasil – kdyby to nemínila jako výtku opírající se o předpoklad, že obecný závěr je něco a priori víc než jeden poznatek. Je-li však

Skoumalův autorský habitus, jenž je v předchozím výkladu dobře postižen, založen na tom, že poznání jednotlivostí v sobě obsahuje samozřejmou možnost zobecňující abstrakce, kterou není třeba vyslovovat, pak pod zmíněnou formulací těsně před koncem práce znovu uniká.

Diplomovou práci Edity Beníškové ovšem rád doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „výborně“.

Michael Špirit

15. září 2011